

Regeringskansliet
Arbetsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Promemoria: Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande

Sammanfattning:

Länsstyrelsen Kalmar län ställer sig positiva till regeringens intentioner om en jämnare fördelning av antalet asylsökande mellan kommuner enligt mottagandeutredningens förslag. Länsstyrelsen anser dock att förslagen om att minska asylsökandes möjligheter till att bosätta sig i eget boende (EBO) i områden som präglas av social och ekonomisk utsatthet behöver justeras. Länsstyrelsen Kalmar län vill särskilt betona de svårigheter som kan uppstå vid en reformering av EBO som tidigareläggs reformeringen av asylmottagandet i sin helhet.

Utredningens förslag om reformering av eget boende för asylsökande

Länsstyrelsen Kalmar län vill särskilt påpeka vikten av ett likvärdigt system där samtliga kommuner kan ansöka om att en social prövning ska införas i särskilda områden som präglas av social och ekonomisk utsatthet hos en statlig myndighet. Ett ställningstagande som grundar sig i att det är angeläget att också glesbygdskommuners perspektiv tas i beaktande. Det finns glesbygdskommuner som mottagit ett stort antal asylsökande i förhållande till sin befolkningens mängd. Den typen av asylmottagande har påverkat lokalsamhället, kommuners möjlighet att planera sin verksamhet samt tillgången på bostäder.

Länsstyrelsen Kalmar län ser att förslaget skulle kunna reglera att färre asylsökande skulle bosätta sig i bostäder som präglas av undermålig standard och trångboddhet, vilket Länsstyrelsen ser som mycket angeläget.

Länsstyrelsen Kalmar län ställer sig vidare positiva till att det är regeringen som fastslår vilka kriterier som ska gälla för att en kommun ska kunna omfattas av en

ordning med social prövning av boende som asylsökande ordnar på egen hand. Länsstyrelsen Kalmar län anser dock inte att Migrationsverket är den myndighet som är mest lämpad för prövningen av sådana kommunala områden. Detta på grund av följande:

- Att den typen av prövning är skild från Migrationsverkets myndighetsutövning i övrigt.
- Migrationsverket saknar kunskap om kommuners socioekonomiska förhållanden samt att myndigheten i flera fall saknar lokal närvaro.
- Migrationsverkets verksamhet bör renodlas till att handla om uppdraget för asyl- och tillståndsprövning, detta för att kunna förkorta myndighetens handläggningstider.

Därtill bör det informationsansvar som införandet av områdesbegränsningar och/eller social prövning av eget boende tas i beaktande och vad det skulle komma att innebära för Migrationsverkets verksamhet. Migrationsverket är den myndighet som är att anse som bäst lämpad för genomförande av uppdraget då myndigheten är den som i störst utsträckning träffar målgruppen asylsökande under asylprocessen. Länsstyrelsen Kalmar län ser dock att det finns en risk att denna typ av information i asylprocessen kan vara svårbegriplig för målgruppen då ett område i en kommun kan vara tillgängligt men inte ett annat.

Länsstyrelsen Kalmar län anser att länsstyrelserna är de statliga myndigheter som idag skulle vara mest lämpade att fatta beslut om vilka kommuner och kommunala områden som skulle vara att anse som socialt och ekonomiskt utsatta utifrån regeringen uppsatta kriterier. Länsstyrelsen har regional närvaro samt god kännedom om såväl mottagandet av asylsökande som nyanlända i länet och mottagandets påverkan på kommunernas verksamhet och på lokalsamhället. Denna form av beslut skulle dock kräva tillgänglig statistik enligt uppdraget till statistiska centralbyrån (SCB) att ta fram en rikstäckande områdesindelning för statistisk uppföljning av socioekonomisk segregation, vilket enligt uppdraget förväntas redovisas den 16 december 2019.

En begränsning av rätten till dagersättning vid eget boende i områden med socioekonomiska utmaningar (områdesbegränsningar)

Länsstyrelsen Kalmar län ser att rätten till dagersättning och särskilt bidrag är ett sådant incitament som skulle komma att påverka de asylsökandes intention att bosätta sig i ett område med socioekonomiska utmaningar.

Både betänkandet SOU 2018:22 och Justitiedepartementets PM: Ett socialt hållbart eget boende uppger att den asylsökande som flyttar till ett eget boende i ett område med socioekonomiska utmaningar bör dock inte gå miste om dagersättningen om det skulle vara uppenbart oskäligt. Länsstyrelsen Kalmar län anser att det är viktigt i arbetet med att ta fram vilka fall som skulle vara uppenbart oskäligt tar barnkonventionen i beaktande. Länsstyrelsen Kalmar län ser där att särskilt fokus bör hamna på artikel 23, 26, 27 och 28 i konventionen.

Vilka områden med socioekonomiska utmaningar bör omfattas?

Länsstyrelsen ser att förslaget om områdesbegränsningar i förhållande till social prövning är av mindre administrativ börda för Migrationsverket. Länsstyrelsen Kalmar län anser dock att förslaget om områdesbegränsningar innehåller fler brister än förslaget om införandet av social prövning i kommuner. Länsstyrelsen Kalmar län ser inte heller att förslaget om social prövning är av sådan karaktär att det behöver kompletteras med områdesbegränsningar.

De nackdelar som Länsstyrelsen Kalmar län identifierar i förslaget om områdesbegränsningar är följande:

- Att även om det i justitiedepartementets promemoria framgår att glesbygdskommuner i mindre utsträckning än de 32 kommuner framtagna enligt förordning (2018:151) om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden anser Länsstyrelsen Kalmar län att det troligtvis finns områden med sådana socioekonomiska utmaningar som innebär en risk för att eget boende leder till boendesociala problem även i andra kommuner. Länsstyrelsen Kalmar län anser att det finns fördelar med att Sveriges samtliga kommuner har möjlighet att begränsa antalet asylsökande som bosätter sig i eget boende i särskilt utsatta kommundelar.
- Att anmälningsförfarandet för de 32 kommuner som ingår i justitiedepartementets förslag bör prövas av en statlig myndighet. Om

prövning uteslutes ser Länsstyrelsen Kalmar län en risk i att kommunerna kan anmäla samtliga kommundelar och på så sätt utifrån ett politiskt perspektiv begränsa antalet asylsökande i kommunen.

- Att områdesbegränsningar helt fråntar en asylsökande möjlighet att bosätta sig inom området. Länsstyrelsen Kalmar län ser att en prövning av boendet i det enskilda fallet bör ske, liksom i förslaget om social prövning. Länsstyrelsen Kalmar län vill i sammanhanget poängtera att det kan finnas individuella förhållanden som kan vara gynnsamma för en asylsökande även om området i dess helhet präglas av social och ekonomisk utsatthet.

I samma ordning som för förslaget om social prövning anser Länsstyrelsen Kalmar län att länsstyrelserna är de myndigheter som idag är mest lämpade att fatta beslut om en kommun eller kommunala områden är att anse som socialt och ekonomiskt utsatta och i vilken omfattning asylsökande som bosätter sig där skulle komma att utsättas för boendesociala problem. Länsstyrelsen Kalmar län föreslår därmed att kommunerna skulle ansöka om att införa områdesbegränsningar och/eller social prövning hos berörd Länsstyrelse.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen Kalmar län noterar att mottagandeutredningens betänkande om ett ordnat mottagande är en reformering av asylmottagandet i dess helhet. Detta kräver enligt förslaget en ny lagstiftning som avses träda i kraft den 1 juli 2020.

Begränsningarna av möjligheten till eget boende avses dock enligt utredningen kunna träda i kraft innan det att reformen genomförs i sin helhet. Justitiedepartementets förslag om områdesbegränsningar där befintlig lag och förordning om mottagande av asylsökande kompletteras med områdesbegränsningar samt möjligheten att minska asylsökandes ekonomiska bistånd i form av dagersättning och särskilt bidrag om de bosätter sig i områden med områdesbegränsningar avses kunna träda i kraft 1 juli 2019.

Länsstyrelsen Kalmar län bedömer att Justitiedepartementet inte tar ställning till om införandet av social prövning skall införas innan utredningens förslag om ett nytt sammanhållet system för mottagande av asylsökande genomförs. Länsstyrelsen Kalmar län förordar att eventuella begränsningar i möjligheten till eget boende träder i kraft samtidigt som asylmottagandet i sin helhet reformeras. Detta grund av följande:

- Att asylsökande som nekats en bostad på grund av områdesbegränsning inte anvisas till boende i ankomstcenter eller till en kommun som mottagandeutredningens förslag anför.
- Att det informationsansvar som skulle åläggas Migrationsverket underlättas om de asylsökande under asyltiden bor i så kallade ankomstcenter eller är anvisade till en kommun.
- Att reformen av asylmottagandet i dess helhet ska skapa en asylprocess som är väsentligt kortare än vad den är idag. Då skulle incitamentet av eget boende under asyltiden komma att minska hos de asylsökande.

Vidare är det enligt förslagen uppskattningsvis 4 000 asylsökande per månad, som skulle komma att bosätta sig i EBO i något av de bostadsområde som omfattas av begränsningar, vilka troligtvis istället kommer att bo i ett av Migrationsverkets anläggningsboende. Migrationsverkets boendebestånd är idag inte rustat för den typ av ökning av antal asylsökande. Förslaget kräver därmed att Migrationsverket på nytt upphandlar boendeplatser. Länsstyrelsen Kalmar län ser därför att avsikten att invänta reformen av asylmottagandet i sin helhet med ankomstcenter och kommunanvisningar är att föredra för att undvika behovet av att utöka Migrationsverkets boendebestånd för att sedan kort därpå avveckla samma boenden. Därtill skulle förslaget försvåra Länsstyrelsens uppdrag om tidiga insatser för asylsökande m.fl. då planering av vilka områden i länet som skulle prioriteras för beviljande av statsbidrag skulle komma att vara oförutsägbara.

Detta yttrande har beslutats av enhetschef Martina Almqvist. Integrationsutvecklare Cecilia Meydan har varit föredragande. I beredningen har även avdelningschef Eva Brynolf, integrationsutvecklare Jenny Mathews och Janet Vloothuis deltagit.

Martina Almqvist
Enhetschef

Cecilia Meydan
Integrationsutvecklare